

Universitatea Nicolae Titulescu

TEZĂ DE DOCTORAT

**NULITATEA ACTULUI JURIDIC CIVIL ÎN DREPTUL
ROMÂN ÎN CONTEXTUL UNIFORMIZĂRII DREPTULUI
LA NIVEL EUROPEAN**

- REZUMAT -

**Conducător de doctorat,
Prof. univ. dr. Gabriel Boroi**

**Doctorand,
Carla Alexandra Anghelescu**

**București,
2015**

CUPRINS

TITLUL I NOȚIUNI GENERALE PRIVIND NULITATEA ACTULUI JURIDIC CIVIL

- 1.1. Definiția nulității
- 1.2. Funcțiile nulității
- 1.3. Concepția despre nulitate
- 1.4. Delimitarea nulității de alte sancțiuni de drept civil
 - 1.4.1. Nulitatea și rezoluțiunea
 - 1.4.2. Nulitatea și rezilierea
 - 1.4.3. Nulitatea și revocarea
 - 1.4.4. Nulitatea și caducitatea
 - 1.4.5. Nulitatea și inopozabilitatea
 - 1.4.6. Nulitatea și reduțiunea
- 1.5. Clasificarea nulităților actului juridic civil
 - 1.5.1. Nulitatea absolută și nulitatea relativă
 - 1.5.2. Nulitatea parțială și nulitatea totală
 - 1.5.3. Nulitatea expresă și nulitatea virtuală
 - 1.5.4. Nulitățile de fond și nulitățile de formă
 - 1.5.5. Nulitățile amiabile și nulitățile judiciare.

1.5.6. Clauzele considerate nescrise

TITLUL AL II-LEA CAUZELE DE NULITATE

2.1. Precizări introductive

2.2. Cauzele de nulitate absolută

2.3. Cauzele de nulitate relativă

TITLUL AL III-LEA REGIMUL JURIDIC AL NULITĂȚII

3.1. Precizări introductive

3.2. Regimul juridic al nulității relative

3.2.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității relative

3.2.2. Nulitatea relativă poate fi invocată, în principiu, numai de persoana interesată

3.2.3. Nulitatea relativă este prescriptibilă pe cale de acțiune și imprescriptibilă pe cale de excepție

3.2.4. Nulitatea relativă poate fi acoperită prin confirmare expresă ori tacită

3.3. Regimul juridic al nulității absolute

3.3.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității absolute

3.3.2. Nulitatea absolută poate fi invocată de oricine are interes, de instanță, de procuror sau de alte organe prevăzute de lege

3.3.3. Nulitatea absolută este imprescriptibilă

3.3.4. Nulitatea absolută, în principiu, nu poate fi acoperită prin confirmare **Error! Bookmark not defined.**

3.4. Comparație de regim juridic între nulitatea absolută și nulitatea relativă

TITLUL AL IV-LEA EFECTELE NULITĂȚII

4.1. Considerații generale

4.1.1. Noțiunea de efecte ale nulității

4.1.2. Enumerarea principiilor efectelor nulității

4.2. Principiul retroactivității efectelor nulității

4.2.1. Noțiune

4.2.2. Excepții

4.3. Principiul restabilirii situației anterioare (restitutio in integrum)

4.3.1. Noțiune

4.3.2. Aspecte procesuale

4.3.3. Excepții de la principiul restitutio in integrum

4.3.4. Modalități de restituire

4.4. Principiul anulării actului subsecvent ca urmare a anulării actului inițial

4.4.1. Noțiuni și justificare

4.4.2. Excepții

4.5. Cazurile care înlătură principiul *quod nullum est, nullum producit effectum*

4.5.1. Precizări prealabile

4.5.2. Conversiunea actului juridic

4.5.3. Error communis facit ius

4.5.4. Principiul răspunderii civile delictuale

TITLUL AL V-LEA ASPECTE PROCESUALE PRIVIND ACȚIUNEA ÎN NULITATE

5.1. Competența de soluționare a cererii

5.2. Calitatea procesuală

5.3. Alte particularități

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

BIBLIOGRAFIE

1. Tema cercetării și importanța sa științifică

Nulitatea actului juridic civil constituie una dintre instituțiile fundamentale ale părții generale a dreptului civil, fiind sancțiunea care lipsește actul juridic de efectele contrarii normelor prin care se instituie cerințe de validitate, cum ar fi capacitatea, consimțământul, obiectul, cauza și forma. Aplicarea acestei sancțiuni conduce la asigurarea eficienței prevederilor legale ce reglementează condițiile de valabilitate a actului juridic civil, în lipsa unei asemenea sancțiuni, scopul instituirii unor astfel de cerințe pentru ocrotirea, pe de o parte, a intereselor private ale subiecților de drept civil, iar, pe de altă parte, a interesului general al societății ce constă în impunerea și prezervarea unui stat de drept și a unui circuit juridic coerent și compatibil cu normele sociale din perioada contemporană.

Nulitatea actului juridic civil constituie o instituție de drept deosebit de complexă, fiind necesară lămurirea și fundamentarea mai multor aspecte în cercetarea sa în dorința de cuprinde o cercetare amănunțită și compatibilă atât cu realitățile sociale interne, cât și cu noua reglementare în curs de formare la nivel european.

În acest sens, trebuie subliniat faptul că această sancțiune nu trebuie privită în mod izolat, ea coexistând în realitatea juridică împreună cu multiple alte mecanisme de drept, cum ar delimitarea sa față de alte sancțiuni ale dreptului civil prin care se obține ineficacitatea actelor juridice civile (cum ar fi, spre exemplu, rezoluțiunea, rezilierea, revocarea, inopozabilitatea), dar și cu apariția unor noțiuni derivate din dreptul european ce urmează a fi asimilate conceptului de nulitate absolute, dintre care subliniem importanța practică și noutatea conceptului de clauze nescrise, precum și noțiunea de „clauză cu caracter abuziv”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
CIPOSDRU

Importanța temei supuse analizei trebuie raportată și la contextul apariției unei legislații noi în materie civilă constând în adoptarea unui nou Cod civil ce se dorește a fi aliniat și interpretat în vederea aplicării sale conform dezideratelor unui stat membru al Uniunii Europene.

2. Scopul și obiectivele cercetării

Prezenta lucrare are drept scop analiza instituției nulității actului juridic civil în reglementarea oferită de noul Cod civil, care instituie o serie de modificări și noutăți conceptuale în această materie.

Astfel, având în vedere intrarea recentă în vigoare a unei noi legislații fundamentale pentru partea generală a dreptului civil, nulitatea fiind o sancțiune universală, ce se aplică tuturor actelor juridice civile, am apreciat că se impune analiza acestor modificări atât din perspectivă istorică, prin evidențierea aspectelor de noutate introduse în sistemul dreptului civil, cât și prin sesizarea aspectelor de ordin practic ce s-au desprins din aplicarea acestor dispoziții pe o perioadă de aproape 5 ani de la intrarea în vigoare a noului Cod civil.

De asemenea, printre obiectivele stabilite pentru lucrarea de față se reliefează în mod deosebit realizarea unei analize comparative prin comparare în principal cu legislația dreptului spaniol, acest aspect constituind o noutate în doctrina de specialitate existentă până la acest moment având în vedere multitudinea de surse bibliografice utilizate, precum și analiza temeinică a acestora datorată unei cunoașteri înalte a limbii spaniole de către doctorand, dar în același timp și prin raportare la legislația dreptului civil francez. Studiarea în principal a legislațiilor ale acestor două state membre ale Uniunii Europene s-a

impus cu precădere având în vedere preluarea atât din dreptul spaniol, cât și din dreptul francez a numeroase prevederi și transpunerea lor în noul Cod civil, analiza comparativă conducând la identificarea punctelor comune, cât și la oferirea unor soluții de interpretare și aplicare a noii legislații interne prin raportare la jurisprudența și doctrina deja consacrate în Spania și Franța în interpretarea aceluiași prevederi legale.

Mai mult, lucrarea evidențiază similitudinile dintre aceste legislații, fapt ce conduce la fundamentarea conceptului de uniformizare a dreptului la nivel european, fiind reliefate și soluțiile preconizate în proiectele elaborate până în prezent pentru asigurarea unei coerențe legislative în cadrul Uniunii Europene.

3. Metodologia cercetării

Prin raportare la scopul și obiectivele propuse, a fost necesară utilizarea mai multor metode de cercetare, printre care se remarcă cu precădere metoda logică, metoda comparativă și metoda analizei istorico-teleologice.

Astfel, metoda logică a fost utilizată în vederea interpretării prevederilor legale și realizării coroborării cu aspectelor teoretice și aspectele de ordin practic, în special prin recurgerea la noțiuni de drept procesual civil pentru a reliefa importanța și impactul practic al interpretărilor propuse, în timp ce metoda comparativă a reliefat rezultatele cercetării în sensul identificării gradului de uniformizare a legislațiilor a două dintre cele mai reprezentative dintre statele membre ale Uniunii Europene în privința nulității actului juridic civil, aplicarea acestei metode conducând la propunerea de interpretări practice și coerente prevederilor noului Cod civil român în această materie.

Metoda analizei istorico-teleologice a fost utilizată de cele mai multe ori pentru a evidenția scopul modificărilor aduse în această materie prin raportare la

Codul civil din 1864 și pentru a identifica sensul de aplicare a prevederilor legale ce au suferit modificări uneori chiar de ordin conceptual.

4. Structura lucrării

Referitor la structura lucrării, se poate remarca expunerea sa clară, împărțirea efectuată în cinci titluri subdivizate în capitole, respectiv subcapitole fiind de natură a reliefa un plan de cercetare coerent, de natură a evidenția în mod eficient obiectivele și rezultatele cercetării științifice.

În acest sens, lucrarea debutează cu expunerea noțiunii de nulitate, în acest capitol introductiv fiind expuse concis și elocvent tema, importanța sa și justificarea abordării acesteia, precum și obiectivele și metodologia cercetării. Lucrarea continuă cu prezentarea discursului științific, conținutul propriu-zis al analizei temei fiind structurat în cinci titluri, divizate la rândul lor în capitole și, acolo unde a fost cazul, în subcapitole, structură de natură a reliefa cursivitatea, logica și coerența discursului științific, precum și de a asigura parcurgerea sa facilă de către destinatarii acestei lucrări, respectiv de practicienii dreptului.

Titlul I intitulat „Noțiuni generale privind nulitatea actului juridic civil” cuprinde 5 capitole dedicate prezentării noțiunii conceptului de nulitate, evidențierii modificărilor legislative de esență aduse acestui concept prin intrarea în vigoare a noului Cod civil, prin referire și la menținerea funcțiilor acestei sancțiuni de drept civil, ce o delimitează de alte sancțiuni de ineficacitate a dreptului civil.

Astfel, *capitolul I* este dedicat prezentării aspectelor generale ale noțiunii de nulitate a actului juridic civil atât prin raportare la modificările aduse de noul Cod civil român, dar și expunerii legislației incidente în Codul civil spaniol și în

Codul civil francez. Se realizează în acest scop o analiză comparativă prin expunerea numeroaselor similitudini între cele trei legislații de natură a conferi un caracter unitar acestei instituții la nivel european, dar și prin evidențierea acelor diferențe care asigură unicitatea specificului național al fiecărui sistem de drept național.

Capitolul al II-lea cuprinde expunerea funcțiilor nulității prin reliefarea scopului acestei sancțiuni de drept civil atât în legislația română, cât și în cea spaniolă și franceză.

În *capitolul al III-lea* se realizează o analiză a conceptului de nulitate a actului juridic civil în special prin prezentarea evoluției istorice la nivelul Codului civil român din 1864 și al Codului civil român din 2009, analiza urmând a fi dezvoltată în capitolul următor dedicat expunerii comparative a sancțiunilor prin care se atrage ineficacitatea actului juridic civil.

Se remarcă cu această ocazie deosebirile fundamentale dintre sancțiunea nulității, pe de o parte, și alte sancțiuni de drept civil, cum ar fi rezoluțiunea, rezilierea, revocarea, inopozabilitatea, caducitatea și reducățiunea, din perspectivă atât teoretică, cât și practică. Astfel, sunt prezentate distincțiile, dar și similitudinile dintre sancțiunile menționate cu ocazia valorificării acestora pe cale judiciară prin declanșarea procesului civil. În acest sens, sunt analizate elemente de ordin practic în utilizarea conceptelor de drept civil material, cum ar fi modul de formulare a cererilor de chemare în judecată având ca obiect constatarea intervenției sancțiunilor prezentate, materiile specifice în care acestea se impun cu precădere, competența instanțelor de soluționare a acestor cereri, caracterul lor prescriptibil, stabilirea cadrului procesual optim, a probatoriului necesar a fi administrat, precum și a modalităților de soluționare prin analiza efectelor sale de ordin material.

Capitolul al V-lea este dedicat, pe lângă prezentarea clasificărilor realizate de doctrina de specialitate, unui nou concept asimilat de doctrina majoritară unei

nulități absolute parțiale de drept, anume clauzelor nescrise. Sunt expuse principalele aplicații din noul Cod civil, cu explicarea importanței și scopului fiecăreia dintre acestea prin raportare la importanța lor, analiza continuând cu prezentarea modului de operare a efectelor unor astfel de clauze. De asemenea, sunt prezentate caracteristicile unor astfel de clauze ca urmare a asimilării lor unor clauze lovite de nulitate absolută, prin raportare și la alte puncte de vedere expuse în doctrina de specialitate recentă.

Titlul al II-lea intitulat „Cauzele de nulitate” este alcătuit din trei capitole, primul cuprinzând aspecte de ordin general privind identificarea acestora atât în legislația dreptului civil român, cât și în cea a dreptului civil spaniol și francez.

Capitolele următoare realizează o analiză aprofundată a cauzelor de nulitate absolută și relativă, prin efectuarea unei analize comparative a cauzelor de nulitate a actului juridic civil în dreptul spaniol și dreptul francez. Astfel, sunt analizate diversele încălcări ale condițiilor de validitate prin raportare la cerințele de valabilitate ale fiecăreia dintre acestea, cu referire în mod special la capacitatea părților, consimțământul, obiectul, cauza și forma actului juridic civil.

Titlul al III-lea denumit „Regimul juridic al nulității” este structurat în patru capitole, primul fiind dedicat prezentării considerațiilor introductive constând în definirea regimului juridic al nulității actului juridic civil în cele trei legislații supuse analizei.

Capitolul al II-lea cuprinde prezentarea regulilor ce formează regimului juridic al nulității relative prin analizarea specificului prevederilor noului Cod civil român, al Codului civil spaniol și al Codului civil francez. Cu această ocazie, sunt dezvoltate de ordin practic referitoare la invocarea pe cale judiciară a nulității relative, a persoanelor care dețin calitatea procesuală în astfel de situații, precum și a soluțiilor ce pot fi pronunțate și a efectelor acestora atât prin

raportare la părțile din proces, cât și posibilitatea acoperirii nulității prin confirmare, aspect analizat și din perspectiva dreptului comparat.

Capitolul al III-lea este dedicat în mod similar expunerii aceluiași aspecte din perspectiva nulității absolute a actului juridic civil, în timp ce ultimul capitol este consacrat evidențierii diferențelor dintre regimul juridic al celor două tipuri de nulitate în scopul identificării importanței practice a clasificării lor.

Titlul al IV-lea este intitulat „Efectele nulității” și este structurat în cinci capitole, la rândul său formate din subcapitole.

Capitolul I cuprinde expunerea efectelor nulității și a regulilor de drept, a principiilor ce guvernează aceste efecte din punct de vedere al dreptului comparat. În acest sens, se remarcă o similitudine puternică între cele trei legislații, nulitatea actului juridic producând în principiu, efecte în mod retroactiv, impunându-se restabilirea situației anterioare și precizarea valabilității actelor juridice subsecvente ca urmare a desființării actului juridic inițial, aspecte de drept prezente și analizate atât în dreptul civil român, cât și în dreptul civil spaniol și francez.

Capitolul al II-lea este dedicat analizei principiului retroactivității efectelor actului juridic civil, dar și prezentării excepțiilor de la aceste principiu prin analiza comparativă a prevederilor legale incidente în cele trei legislații, în timp ce *capitolul al III-lea* conține în mod similar analiza regulii restabilirii situației anterioare și a excepțiilor acesteia. Se remarcă analiza caracterului prescriptibil, respectiv imprescriptibil al acțiunii având ca obiect repunerea părților în situația anterioară prin raportare la doctrina și jurisprudența existente până în prezent.

În *capitolul al IV-lea* este realizată prezentarea principiului *resoluto iure dantis, resolvitur ius accipientis* cu exemplificarea excepțiilor specifice din dreptul spaniol și dreptul francez.

Capitolul al V-lea este dedicat analizei cauzelor care înlătură efectele nulității, anume conversiunea actului juridic civil, eroarea comună și invincibilă,

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
CIPOSDRU

precum și principiul răspunderii civile delictuale, fiind de remarcat prezentarea și analiza și altor cauze care înlătură nulitatea ori absența acestora din sistemul de drept spaniol, respectiv francez.

Titlul al V-lea intitulat „Aspecte procesuale privind acțiunea în nulitate” este dedicat unei analize interdisciplinare constând în expunerea aspectelor practice de drept civil în materia nulității actului juridic civil din perspectiva dreptului procesual civil.

În acest sens, sunt analizate diverse tipuri de acțiuni în nulitate, cu precădere fiind analizată acțiunea prin care se solicită nulitatea unui act juridic patrimonial, dar și a constatării caracterului abuziv al clauzelor stipulate în contractele încheiate între profesioniști și consumatori. Analiza se referă în mod special la aspecte privind competența instanțelor judecătorești de soluționare a cererilor având ca obiect nulitatea actului juridic civil prin raportare inclusiv la problemele apărute ca urmare a intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă în februarie 2013, a stabilirii calității procesuale a părților în cadrul diverselor proceduri judiciare, precum și la alte aspecte cum ar fi modul de stabilire a taxei judiciare de timbru ori modul de invocare a caracterului prescriptibil al unei astfel de cereri.

Ultima parte a lucrării este consacrată concluziilor la care doctorandul a ajuns în urma desfășurării procesului de cercetare științifică aprofundată concretizat în elaborarea studiului expus anterior. Astfel, sunt evidențiate principalele modificări ale instituției nulității actului juridic civil aduse ca urmare a intrării în vigoare a noului Cod civil, dar și a noului Cod de procedură civilă, precum și propunerile de îmbunătățire a reglementării existente prin oferirea unor aspecte de lege ferenda ca urmare a analizei comparative și a modului în care au fost aplicate dispoziții similare în cadrul sistemelor de drept civil spaniol și

francez, dar și prin raportare la proiectele de uniformizare a dreptului civil existente la nivelul Uniunii Europene.

BIBLIOGRAFIE

I. Cursuri, tratate, monografii

1. Angheni, Smaranda, „Drept comercial. Profesioniștii comercianți", Editura C.H. Beck, București, 2013;

2. Angheni, Smaranda; Volonciu, Magda; Stoica, Camelia, „Drept comercial", Editura C.H. Beck, București, 2008;

3. Beleiu, Gheorghe, „Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil”, Ed. a XI-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2007;

4. Boroii, Gabriel, „Drept civil. Partea generală. Persoanele”, Ed. a 4-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2010;

5. Boroii, Gabriel; Angheliescu, Carla Alexandra, „Curs de drept civil. Partea generală”, Ediția a 2-a revizuită și adăugită Editura Hamangiu, București, 2012;

6. Boroii, Gabriel; Angheliescu, Carla Alexandra, Bogdan Nazat, Drepturile reale principale”, Editura Hamangiu, București, 2013;

7. Boroii, Gabriel; Pivniceru, Mona Maria; Rădulescu, Tudor Vlad; Angheliescu, Carla Alexandra, „Drept civil. Drepturile reale principale. Note de curs, jurisprudență relevantă, spețe, teste grilă, Ed. a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2011;

8. Boroș, Gabriel; Stănciulescu, Liviu, „Drept civil. Curs selectiv. Teste grilă”, Ed. a 5-a, revizuită și actualizată, Editura Hamangiu, București, 2010;

9. Boroș, Gabriel; Stănciulescu, Liviu, „Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil”, Editura Hamangiu, 2012;

10. Boroș, Gabriel; Stancu, Mirela, „Drept procesual civil”, Editura Hamangiu, București, 2015;

11. Buffelan-Lanore, Yvaine; Larribau-Terneyre, Virginie, „Droit civil. Les obligations”, Ed. a 12-a, Editura Sirey, Paris, 2010;

12. Ciobanu, Viorel Mihai; Boroș, Gabriel; Briciu, Traian Cornel, „Drept procesual civil. Curs selectiv. Teste grilă”, Ed. a 5-a, Editura C.H. Beck, București, 2011;

13. Ciobanu, Viorel Mihai; Briciu, Traian Cornel; Dinu, Claudiu Constantin, „Drept procesual civil. Drept execuțional civil. Arbitraj. Drept notarial”, Editura Național, București, 2013;

14. Cosma, Doru, „Teoria generală a actului juridic civil”, Ed. Științifică, București, 1969;

15. Craig, Paul; De Búrca, Grainne, „Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudența și doctrină”, Ed. a IV-a, Editura Hamangiu, București, 2009;

16. Dănilă, Veronica; Anghelescu, Carla Alexandra; Constantinescu, Victor Horia Dimitrie, „Excepțiile în procesul civil”, Editura Hamangiu, București, 2012;

17. Deak, Francisc, „Tratat de drept civil. Contracte speciale”, vol. I, II, Ed. a IV-a, Editura Universul Juridic, București, 2006;

18. Deak, Francisc, „Tratat de drept civil. Contracte speciale”, vol. III, Ed. a IV-a, Editura Universul Juridic, București, 2007;

19. Deak, Francisc, Popescu, Romeo, „Tratat de drept succesoral. Moștenirea legală”, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2013;

20. Deak, Francisc, Popescu, Romeo, „Tratat de drept succesoral. Transmisiunea și partajul moștenirii”, vol. III, Editura Universul Juridic, București, 2014;

21. Deak, Francisc, Popescu, Romeo, „Tratat de drept succesoral. Moștenirea testamentară”, vol. II, Editura Universul Juridic, București, 2014;

22. Delgado Echeverría, Jesús (coordonator); Perera Carrasco, Ángel; Clavería Gosálbez, Luis Humberto; Miquel González, José María; Pasquau Liaño, Miguel; Rams Albesa, Joaquín; Vattier Fuenzalida, Carlos, „Las nulidades de los contratos: un sistema en evolución”, Editura Aranzadi, Navarra (Spania), 2007;

23. Díez-Picazo, Luis, „Fundamentos del derecho civil patrimonial. Introducción. Teoría del contrato”, Ediția a 6-a, Editura Civitas, Navarra (Spania), 2007;

24. Díez-Picazo, Luis; Gullón, Antonio, „Sistema del derecho civil: volumen II (tomo 1): el contrato en general. La relación obligatoria”, Ediția a 9-a, Editura Tecnos Grupo Anaya, Madrid (Spania), 2011;

25. Dincă, Răzvan, „Contracte civile speciale în noul Cod civil”, Editura Universul Juridic, București, 2013;

26. Dogaru, Ion; Draghici, Pompil, „Drept civil. Teoria generală a obligațiilor în reglementarea noului Cod civil”, Ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2014;

27. Fages, Bertrand, „Droit des obligations”, Ed. a 3-a, L.G.D.J, Paris, 2011;

28. Grimalt Servera, Pedro, „Ensayo sobre la nulidad del contrato en el código civil. Revisión crítica de la categoría de la anulabilidad”, Editura Comares, Granada (Spania), 2008;

29. Hamangiu, Constantin; Rosetti-Bălănescu, Ion; Băicoianu, Alexandru, „Tratat de drept civil român”, vol. I, II și III, Ed. a II-a, Editura All Beck, București, 2002;

30. Lacruz Berdejo, José Luis; De Asís Sancho Rebullida, Francisco; Luna Serrano, Agustín; Delgado Echeverría, Jesús; Rivero Hernández, Francisco; Rams Albesa, Joaquín, Elementod de derecho civil I. Parte general. Volumen III: Derecho subjetivo. Negocio jurídico", Ediția a 3-a, Editura Dykinson, Madrid (Spania), 2005;

31. Lasarte, Carlos, „Curso de derecho civil patrimonial. Introducción al derecho", Ediția a 18-a revizuită și actualizată, Editura Tecnos Grupo Anaya, Madrid (Spania), 2012;

32. López y López, Ángel M.; Valpuesta Fernández, Rosario (editori); Infante Ruiz, Francisco; López de la Cruz, Laura (coordonatori); Aguilar Ruiz, Leonor; Díaz Gómez, Manuel Jesús; Hornero Méndez, César; Infante Ruiz, Francisco; López de la Cruz, Laura; López y López, Ángel; Oliva Blásquez, Francisco; Pérez Velásquez, Juan Pablo; Pizarro Moreno, Eugenio; Sánchez Lería, Reyes; Serrano Fernández, María; Valpuesta Fernández, Rosario; Vásquez-Pastor Jiménez, Lucía, „Derecho civil patrimonial I", Editura Tirant lo Blanch, Valencia (Spania), 2012;

33. Malaurie, Philippe; L. Aynés, P. Stoffel-Munck, „Drept civil. Obligațiile”, Editura Wolters Kluwer, București, 2010;

34. Malaurie, Philippe; Morvan, Patrick, „Drept civil. Introducere generală", Editura Wolters Kluwer, București, 2011;

35. Martínez de Aguirre Aldaz, Carlos; De Pablo Contreras, Pablo; Pérez Álvarez, Miguel Ángel; Parra Lucán, María Ángeles, „Curso de derecho civil.

Volumen II: Derecho de obligaciones", Ediția a 3-a, 2011, Editura Colex, Madrid (Spania), 2011;

36. Neagu, Ion; Damaschin, Mircea, „Tratat de procedură penală. Partea specială", Editura Universul Juridic, București, 2015;

37. Nicolae, Marian, „Tratat de prescripție extinctivă", Editura Universul Juridic, București, 2010;

38. Pop, Liviu; Popa, Ionuț Florin; Vidu, Stelian Ioan, „Tratat elementar de drept civil. Obligațiile", Editura Universul Juridic, București, 2012;

39. Pop, Liviu; Popa, Ionuț Florin; Vidu, Stelian Ioan, „Curs de drept civil. Obligațiile", Editura Universul Juridic, București, 2015;

40. Poumarède, Matthieu, „Droit des obligations. Cours et travaux dirigés", Editura Montchrestien, Paris, 2011;

41. Răducan, Gabriela, „Nulitatea actului juridic civil", Editura Hamangiu, București, 2009;

42. Reghini, Ionel; Diaconescu, Serban; Vasilescu, Paul, „Introducere în dreptul civil", Editura Hamangiu, 2013;

43. Sánchez Calero, Francisco Javier (coordonator); Moreno Quesada, Bernardo; Ossorio Morales Juan; Gonzáles Porrás, José Manuel; Ossorio Serrano, Juan Miguel; Ruiz-Rico Ruiz Morón, Julia; González García, José; Herrera Campos, Ramón; Orti Vallejo, Antonio; Moreno Quesada, Luis, „Curso de derecho civil II. Derecho de obligaciones, contratos y responsabilidad por hechos ilícitos, Ediția a 6-a, Editura Tirant Lo Blanch, Valencia (Spania), 2012;

44. Santos Briz, Jaime (director); Sierra Gil de la Cuesta, Ignacio (coordonator); González Poveda, Pedro; Martínez-Pereda Rodríguez, José Manuel; Paz Rubio, José María, „Tratado de derecho civil. Teoría y práctica. Tomo I: Parte general. Introducción y doctrinas generales", Editura Bosch, Barcelona (Spania), 2003;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
CIPOSDRU

45. Stănciulescu, Liviu, „Curs de drept civil. Contracte”, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2014;

46. Stănciulescu, Liviu, „Curs de drept civil. Succesiuni”, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2015;

47. Stătescu, Constantin; Bîrsan, Corneliu, „Drept civil. Teoria generală a obligațiilor”, Ed. a IX-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008;

48. Stoica, Veronica; Dragu, Laurențiu, „Moștenirea legală. Conform noului Cod civil”, Editura Universul Juridic, București, 2012;

49. Storey, Tony; Turner, Chris, „Unlocking EU Law”, Ed. a 2-a, Editura Hodder Education, Londra, 2008;

50. Tăbârcă, Mihaela, „Drept procesual civil. Teoria generală”, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2013;

51. Tăbârcă, Mihaela, „Drept procesual civil. Procedura contencioasă în fața primei instanțe. Procedura necontencioasă. Proceduri speciale”, vol. II, Editura Universul Juridic, București, 2013;

52. Terré, Francois; Simler, Philippe; Lequette, Yves, „Droit civil. Les obligations”, Ed. a 10-a, Editura Dalloz, Paris, 2009;

53. Theohari, Delia Narcisa; Ilie, Camelia Maria; Bîrlog, Mădălina Andreea; Cristea, Bogdan, „Acțiunile civile și taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată”, Editura Hamangiu, București, 2012;

54. Toader, Camelia; Nicolae, Marian; Popescu, Romeo; Dumitrache, Bogdan; coord. Bîrsan, Corneliu; Beleiu, Gheorghe; Deak, Francisc, „Instituții de drept civil. Curs selectiv pentru licență 2009-2010”, Editura Universul Juridic, București, 2009;

55. Ungureanu, Carmen Tamara, „Drept civil. Partea generală. Persoanele”, Editura Hamangiu, București, 2012;

56. Uță, Lucia, „Nulitatea actului juridic civil”, Editura Universul Juridic, București, 2013;

57. Vasilescu, Paul, „Drept civil. Obligații”, Editura Hamangiu, București, 2012;

58. Vilalta Nicuesa, Aura Esther; Méndez Tomás, Rosa, „Acción de nulidad de contrato”, Editura Bosch, Barcelona (Spania), 2001;

59. Zamșa, Cristina Elisabeta, „Teoria impreviziunii. Studiu de doctrină și jurisprudență”, Editura Hamangiu, București, 2006;

60. „Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664”, coord. Fl.A.Baias, E.Chelaru, E. Constantinovici, I.Macovei, Ed. C.H. Beck, București, 2012;

61. „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, colectiv de autori, Vol. I Art. 1-952, Editura Hamangiu, București, 2012;

62. „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, colectiv de autori, Vol. II Art. 953-1649, Editura Hamangiu, București, 2012;

63. „Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență”, colectiv de autori, Vol. III Art. 1650-2664”, Editura Hamangiu, București, 2012;

64. „Code civil”, Ed. a 110-a, Editura Dalloz, Paris, 2011.

II. Legislație

1. Constituția României din 1991, republicată în M.Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003, Partea I;

2. Codul civil din 1864, publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 din 12 ianuarie 1865, nr. 8 din 13 ianuarie 1865, nr. 8 din

14 ianuarie 1865, nr. 11 din 16 ianuarie 1865, nr. 13 din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare;

3. Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, Partea I;

4. Legea nr. 71/2011 privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.Of. nr. 409 din 10 iunie 2011, Partea I;

5. Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei, publicată în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956;

6. Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954;

7. Legea nr. 30/1994 privind ratificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori de protocoalele adiționale la această convenție, publicată în M.Of. nr. 135 din 31 mai 1994, Partea I;

III. Alte surse

1. www.scj.ro
2. www.inm-lex.ro
3. www.portaljust.ro
4. www.echr-coe.org
5. www.curia.europa.eu
6. <http://bibliotecahamangiu.ro>
7. Programul legislativ Lex Expert.